

Warszawa, dnia 5 lutego 2009 r.

RPO-605913-VII-7020/7015/09/AŻ

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPE.	2009 -02- 06
ZAL.	NR. 1204845

Informacja

o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Płocku

1. Wprowadzenie.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 7 stycznia 2009 r., do Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Płocku, przy ul. 1 Maja 3/5 (zwanych dalej: PdOZ lub Izba), udali się przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich z Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego: Ewa Dawidziuk - pełniąca obowiązki Zastępcy Dyrektora Zespołu, Agnieszka Żygas - referent prawny (prawnicy), a także Wojciech Jodko - główny specjalista (pedagog resocjalizacyjny). Wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji, przedstawiciele Rzecznika sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób zatrzymanych, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem.

W ramach wizytacji:

- przeprowadzono rozmowę o funkcjonowaniu Izby z komisarzem Piotrem Toberem - Specjalistą Sztabu Policji Komendy Miejskiej Policji w Płocku oraz personelem PdOZ;
- dokonano oglądu Izby, w tym: pokoi dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoju przeznaczonego dla tymczasowo aresztowanych lub skazanych kobiet, pokoju do przygotowywania lub podgrzewania posiłków, 2 magazynów: jednego przeznaczonego do przechowywania bielizny pościelowej oraz drugiego do przechowywania rzeczy

przekazanych do depozytu, szatni dla policjantów, pokoju dyżurnego oraz sanitariatów;

- w oparciu o przygotowany wcześniej kwestionariusz przeprowadzono na osobności rozmowy z trzema osobami, które przebywały w Izbie w czasie wizytacji – dwoma zatrzymanymi w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa oraz jedną doprowadzoną w celu wytrzeźwienia;
- zapoznano się z następującą dokumentacją Izby: protokołami zatrzymań, protokołami doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, książką kontroli osób zatrzymanych, książką przebiegu służby z 2009 r., książką wizyt lekarskich, książką kontroli sanitarnych, świadectwem wzorcowania alkometru oraz kwitami depozytowymi.

Dokonane w oparciu o powyższe czynności ustalenia, pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przekazali insp. mgr Jarosławowi Brach - Komendantowi Miejskiemu Policji w Płocku i mł. insp. mgr Jackowi Olejnikowi – Zastępcy Komendanta Miejskiego Policji w Płocku oraz wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Ponadto, po zakończeniu wizytacji przeanalizowano: sprawozdanie z kontroli Izby przeprowadzonej w dniu 14 grudnia 2007 r. przez sędziego penitencjarnego Sądu Okręgowego w Płocku, statystykę osób umieszczonych w PdOZ w 2008 r. oraz sprawozdanie Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSWiA z dnia 9 kwietnia 2008 r.

2. Charakterystyka Izby.

Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych usytuowane są na parterze dawnego budynku Komendy Wojewódzkiej Policji, poza główną siedzibą Komendy Miejskiej Policji w Płocku, która znajduje się na ul. Słowackiego 4. W Izbie zatrudnionych jest 10 funkcjonariuszy, pełniących służbę w 12-godzinnym systemie zmianowym.

W Izbie umieszcza się osoby zatrzymane w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa oraz doprowadzone w celu wytrzeźwienia - mężczyźni i kobiety. Do czasu utraty mocy obowiązującej przez rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 stycznia 2002 r. w sprawie wykazu wydzielonych pomieszczeń

przeznaczonych dla osób zatrzymanych, w których mogą być odrębnie umieszczeni tymczasowo aresztowani i skazani, oraz warunków, którym pomieszczenia te muszą odpowiadać (Dz. U. z 2002 r., Nr 8, poz. 80, z późn. zm.) w PdOZ były umieszczane tymczasowo aresztowane lub skazane kobiety.

Pojemność Izby wynosi 19 miejsc: 2 pokoje czteroosobowe, 5 dwuosobowych oraz 1 pokój jednoosobowy. Ten ostatni został przeznaczony dla tymczasowo aresztowanych lub skazanych kobiet.

Czynności związane z osadzeniem kobiet wykonuje jedna z funkcjonariuszek Komendy Miejskiej Policji w Płocku. Opłata za pobyt osoby doprowadzonej do wytrzeźwienia wynosi 140 zł. Została ona ustalona decyzją Komendanta Wojewódzkiego Policji w Radomiu nr 245/2004 z dnia 21 grudnia 2004 r.

3. Ogląd Izby.

Przeprowadzony ogląd Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych oraz uzyskane w związku z tym informacje pozwoliły stwierdzić, iż wyposażenie Izby - generalnie rzecz biorąc - odpowiada przepisom rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r. w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz. U. z 2008 r., Nr 192, poz. 1187).

Pokoje dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia zostały wyposażone w jednoosobowe prycze do spania. Przejścia pomiędzy nimi w pokojach dwuosobowych są jednak bardzo wąskie, a wielkość pomieszczeń uniemożliwia ich poszerzenie. Poza tym, we wszystkich pokojach przymocowano do podłogi, pozbawione ostrych kątów, stoły i taborety (po dwa w pokojach czteroosobowych oraz po jednym w dwuosobowych).

Ściany pomieszczeń, do wysokości około 2 metrów, zostały pomalowane jasną farbą olejną. Są one czyste, bez widocznych uszkodzeń. Podłogi są zmywalne, wykonane z tworzywa sztucznego. Wizjer w drzwiach jest zabezpieczony szkłem

hartowanym od wewnątrz oraz ruchomą przesłoną od strony korytarza. W pomieszczeniach zainstalowano wentylację grawitacyjną.

Na suficie każdego z pokoi dla zatrzymanych znajduje się punkt świetlny, który gwarantuje oświetlenie odpowiednie do czytania i pisania. Jest on, podobnie jak grzejniki centralnego ogrzewania, zabezpieczony metalową siatką. Ponadto, w pokojach zamontowano uchylne okna, zabezpieczone od zewnątrz kratą oraz siatką stalową od strony wewnętrznej. Każdy z pokoi został również wyposażony w dobrze oznaczoną i sprawnie działającą instalację przyzywową – dźwiękową oraz świetlną.

Pokój, przeznaczony dla tymczasowo aresztowanych lub skazanych kobiet, został wyposażony w jednoosobowe łóżko, niewielką szafkę do przechowywania rzeczy osobistych oraz stół i taboret, które są pozbawione ostrych krawędzi i przymocowane do podłogi. W pomieszczeniu tym znajduje się również umywalka oraz ustęp, oddzielony od reszty pokoju ścianką do wysokości około 1,5 metra. W dniu wizytacji oświetlenie w tym pokoju nie było sprawne (przepalona żarówka).

W Izbie nie wyodrębniono pomieszczenia do przeprowadzania badań lekarskich. W razie potrzeby wzywane jest Pogotowie Ratunkowe, a osadzony jest poddawany badaniu w pokoju, w którym został umieszczony. Również osoby doprowadzone do Izby w celu wytrzeźwienia są badane przez lekarzy Pogotowia Ratunkowego bądź dowożone do Izby Wytrzeźwień w Płocku, gdzie bada je zatrudniony tam lekarz.

Izba dysponuje dwoma pokojami sanitarnymi. W skład pierwszego pomieszczenia wchodzi 4 umywalki, miska ustępowa oraz 2 natryski oddzielone od ustępu murkiem. Ze względu na przeszkody architektoniczne miska ustępowa nie została z przodu osłonięta drzwiami. Natomiast w drugim pokoju sanitarnym, znajdują się 4 umywalki oraz 2 miski ustępowe, oddzielone od siebie przegrodami o wysokości około 1,5 metra, a z przodu osłonięte drzwiczkami uchylnymi o wysokości około 1 metra. Ściany i podłogi obu pomieszczeń zostały wyłożone płytkami ceramicznymi. W dniu wizytacji ich stan nie budził zastrzeżeń. W obu sanitariatach znajdował się także papier toaletowy.

Ponadto, z informacji udzielonych przez pracowników PdOZ wynika, że w jednym z pokoi sanitarnych umożliwia się osadzonemu palenie tytoniu, co potwierdził zatrzymany, z którym rozmawiano. Na terenie Izby nie wyznaczono miejsca, w którym dopuszcza się możliwość używania wyrobów tytoniowych. W związku z powyższym w tym zakresie nie są realizowane przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 2001 r. w sprawie zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2001 r., Nr 106, poz. 1163).

Pokój do przygotowywania lub podgrzewania posiłków jest utrzymany w dobrym stanie i został wyposażony we właściwy sprzęt kuchenny. W skład jego wyposażenia wchodzi: szafki, dwukomorowy zlewozmywak, lodówka, czajnik oraz kuchenka. W pomieszczeniu tym zainstalowano również urządzenie umożliwiające regulację temperatury i strumienia wody. Poza tym, jego ściany zostały wyłożone glazurą, zaś podłoga terakotą. Wydawane zatrzymanym naczynia, jak i sztućce, są jednorazowego użytku. Posiłki dostarczane są przez siedem dni w tygodniu z bufetu Komendy Miejskiej Policji w Płocku, z którym związki zawodowe Policjantów podpisały umowę.

W Izbie znajdują się dwa magazyny. W jednym z nich przechowuje się: bieliznę pościelową, ręczniki, dresy, koce i materace. Część z tych rzeczy jest umieszczona na oznaczonych półkach szafy. Nie wszystkie oznaczenia odpowiadają jednak rzeczywistej zawartości półki. W dniu wizytacji na półce oznaczonej napisem „kaftan bezpieczeństwa” znajdowała się bielizna pościelowa. Ponadto, w magazynie tym brakuje przycisków instalacji przyzywowej.

Z kolei w drugim magazynie przechowuje się depozyt osób zatrzymanych. Rzeczy te umieszcza się luzem na oddzielnych i odkrytych półkach regału. W pomieszczeniu tym znajduje się również prasa, udostępniana zatrzymanym, gdy zgłoszą taką potrzebę. W żadnym z magazynów nie wyodrębniono natomiast miejsca do przechowywania rzeczy osób chorych zakaźnie.

Pokój dyżurnego został wyposażony w instalację telefoniczną i monitory zapewniające podgląd z kamer, zainstalowanych w pokojach dla zatrzymanych oraz

przy wejściu do Izby. W żadnym z pomieszczeń nie został wywieszony tekst Regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. W związku z tym, zatrzymani nie mieli możliwości zapoznania się ze swoimi prawami i obowiązkami. W czasie wizytacji pracownicy Izby zapewnili przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich, iż ustnie informowali zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia o ich prawach i obowiązkach.

Na korytarzu, bezpośrednio przy pokoju dyżurnego, znajduje się stół, przy którym przeprowadza się kontrolę osobistą osób doprowadzonych do Izby. Poza tym, na jednej ze ścian korytarza, obok pokoi dla osób zatrzymanych, zostały zamocowane drewniane półki do stawiania naczyń z posiłkami.

4. Analiza dokumentacji Izby.

W czasie wizytacji analizie poddano także dokumentację prowadzoną w PdOZ.

Na podstawie oglądu książki kontroli osób zatrzymanych ustalono, iż od początku 2009 r. do dnia wizytacji, w Izbie umieszczono łącznie 21 osób - zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

Z udostępnionych danych statystycznych wynika z kolei, że w 2008 r. w PdOZ przebywało 1807 osób, w tym: 818 w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, 609 doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, 13 w związku z podejrzeniem popełnienia wykroczenia oraz 367 na polecenie sądu lub prokuratury.

Badanie dokumentacji Izby nie dostarczyło informacji wskazujących na przypadki zatrzymania osób na czas przekraczający granice określone obowiązującymi przepisami. Sprawdzone wrywkowo protokoły zatrzymań zostały sporządzone prawidłowo.

Z informacji przekazanych przez pracowników PdOZ wynika, że zarówno w 2008 r. jak i w roku bieżącym, nie wystąpił żaden wypadek nadzwyczajny. Nie stosowano również w tym czasie środków przymusu bezpośredniego. Potwierdziła to

książka przebiegu służby z 2009 r. Zweryfikowanie danych z roku ubiegłego nie było możliwe, ponieważ książka przebiegu służby z 2008 r. nie była dostępna na miejscu.

Analiza książki wizyt lekarskich wykazała, iż w niektórych notatkach brakuje daty i godziny badania. Na konieczność dokonywania starannych wpisów zwrócił także uwagę Naczelnik Sztabu Policji Komendy Miejskiej Policji w Płocku, wpisując do książki wizyt lekarskich stosowną adnotację w dniu 15 grudnia 2008 r.

Kwity depozytowe są wklejane do osobnej książki. W trakcie wizytacji stwierdzono w dwóch przypadkach brak podpisu drugiego funkcjonariusza Policji, potwierdzającego przekazanie depozytu w sytuacji, gdy osoba zatrzymana odmówiła lub nie była w stanie złożyć podpisu.

W dniu 9 kwietnia 2008 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna MSWiA przeprowadziła kontrolę sanitarną w PdOZ w Płocku. Stwierdzono kilkanaście uchybień, z których jedno dotyczyło niewłaściwego sposobu przechowywania rzeczy czystych i brudnych w pomieszczeniu służącym do magazynowania pościeli. Pozostałe uwagi Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSWiA odnosiły się do konieczności poprawienia stanu czystości pokoju do przygotowywania lub podgrzewania posiłków oraz sanitariatów. Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich stwierdzili, że powyższe uchybienia zostały usunięte.

5. Rozmowy przeprowadzone z zatrzymanymi.

W czasie wizytacji w Izbie przebywało trzech mężczyzn. Dwóch z nich zostało zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa rozboju, a jeden został doprowadzony w celu wytrzeźwienia. Dwie osoby przebywały w PdOZ 40 godzin, trzecia zaś - 12 godzin.

Żadna z osób, z którymi rozmawiano, nie kwestionowała legalności zatrzymania i nie wносиła uwag do sposobu traktowania przez funkcjonariuszy Policji w czasie zatrzymania i pobytu w Izbie.

Wszyscy rozmówcy stwierdzili, iż po umieszczeniu w Izbie nie zostali zapoznani z tekstem Regulaminu pobytu osób umieszczonych w PdOZ. Nie zostali

również pouczeni o prawie wniesienia w terminie 7 dni zażalenia na umieszczenie w Izbie.

Osoby zatrzymane w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa oceniły swój stan zdrowia jako dobry i nie zgłaszały potrzeby zbadania przez lekarza. Natomiast, mężczyzna doprowadzony w celu wytrzeźwienia nie pamiętał, czy był badany przed umieszczeniem w Izbie. Z analizy protokołu doprowadzenia do wytrzeźwienia wynika jednak, że przed umieszczeniem w Izbie został on zbadany przez lekarza Izby Wytrzeźwień w Płocku.

Rozmówcy nie zgłosili zastrzeżeń do stanu technicznego pomieszczeń Izby i ocenili go jako znośny. Wszyscy rozmówcy stwierdzili natomiast, że nie udostępniono im pościeli, a jedynie koc i materac. Zaznaczyli również, że nie otrzymali ręcznika i mydła podczas korzystania z toalety.

Mężczyźni zatrzymani w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa nie zgłosili uwag do sposobu żywienia. Podczas pobytu w Izbie otrzymywali 3 posiłki dziennie oraz napoje. Z kolei osoba doprowadzona w celu wytrzeźwienia, która przebywała w Izbie ponad 12 godzin, stwierdziła, że nie otrzymała żadnego napoju ani posiłku.

7. Wnioski i zalecenia.

Czynności przeprowadzone przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich pozwalają uznać, iż w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Płocku są – generalnie rzecz biorąc – przestrzegane prawa osób tam umieszczonych. Analiza dokumentacji, ogląd pomieszczeń Izby oraz rozmowy z przebywającymi w niej osobami, pozwalają uznać, iż umieszczeni w PdOZ traktowani są z poszanowaniem godności ludzkiej. Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich nie stwierdzili występowania czynników, które mogą prowadzić do okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania. W następstwie wizytacji zostały jednak sformułowane następujące zalecenia:

1. Tekst Regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Policji należy udostępnić w miejscu widocznym dla osób

zatrzymanych w PdOZ. Izba powinna dysponować egzemplarzami Regulaminu w językach obcych (są one dostępne na stronie internetowej Komendy Głównej Policji).

2. Niezbędne jest wyodrębnienie miejsca przeznaczonego do przechowywania rzeczy osobistych osób chorych zakaźnie.
3. Pracownicy PdOZ powinni respektować prawo osób doprowadzonych do Izby w celu wytrzeźwienia do otrzymania napoju, a w przypadku pobytu tych osób w Izbie powyżej 12 godzin, do otrzymania posiłku.
4. Zatrzymanym należy udostępniać pościel oraz środki czystości, niezbędne do utrzymania higieny osobistej, w tym mydło i ręcznik.
5. Należy zwrócić uwagę na konieczność złożenia podpisów przez dwóch funkcjonariuszy na kwicie depozytowym, każdorazowo w przypadku odmowy lub niemożności złożenia podpisu przez osobę zatrzymaną.
6. Książka wizyt lekarskich powinna być wypełniana rzetelnie, na co należy zwrócić uwagę lekarzom, którzy dokonują w niej wpisów.
7. Należy zainstalować sygnalizację alarmową w magazynie do przechowywania bielizny pościelowej.
8. W sposób zgodny z obowiązującymi przepisami należy wyznaczyć miejsce, w którym zatrzymani mogą używać wyroby tytoniowe.

Opracowała: Agnieszka Żygas

mgr Agnieszka Żygas
Agnieszka Żygas
Referent prawny

Za Zespół:

Ewa Dawidczak
D.O. ZASTĘPCY DYREKTORA
ZESPOŁU

mgr Ewa Dawidczak